

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

BUGU
Journal of Language and Education

2/4, 522-533

Makale Geliş Tarihi: 29.09.2021

TÜRKİYE

Makale Kabul Tarihi: 21.10.2021

Öksüz Güneş, E. (2021). İbn-i Arabî'nin kurgusal dünyaya yansımaları: Sadık Yalsızuçanlar'ın "Gezgin" romanı. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 2(4), 522-533. <http://dx.doi.org/10.46321/bugu.67>

İBN-İ ARABİ'NİN KURGUSAL DÜNYAYA YANSIMASI: SADIK YALSIZUÇANLAR'IN "GEZGİN" ROMANI

Doç. Dr. Elif ÖKSÜZ GÜNEŞ

Karadeniz Teknik Üniversitesi elif.oksuz@hotmail.com ORCID

Öz

Sadık Yalsızuçanlar düzyazı türünün farklı alanlarında kendine has üslubu ile kurguladığı metinleriyle Türk edebiyatında özgün yer edinir. Geçmişle, tarihî öğelerle ve dinî değerlerle bağını koparmayan yazar, metinlerinde çoğunlukla "oluş" ve "her dem yeniden doğuş" içindeki bireyin öyküsünü tasavvuf ehillerinin hayatı ile yoğurur.

Yalsızuçanlar, "Gezgin" adlı romanını İbn-i Arabî'nin hayatından yararlanarak kurgular. Hâkim bakış açısı ile yazılan eserde adı belli olmayan ve "Gezgin" diye tanıtılan başkişinin fiziksel gezilerine eşlik eden ruhsal yolculukları anlatılır. Başkişinin kendini arayış serüveninde çeşitli şekillerde ötekilere yabancılaşması, yalnızlaşması onun yaratıcı ile bütünleşmiş kişiliğe ulaşabilmesini kolaylaştırır; onu dünyalık nesnelere yabancılaştırırken Allah'a yakınlaştırır. Böylece yalnızlığı ezeli aşkı tatmasıyla son bularak sadece insanlarla değil nesnelere de iletişime geçer.

Bu çalışmada yaşadığı birçok yolculuğun ardından yaşamın anlamını "evet/varlık" ve "hayır/yokluk"la özetleyen Gezgin'in öz ile bütünleşmesi, "gezginler" in simgesi hâline gelişi yabancılaşma ve iletişim/sizlik temalarından yararlanarak incelenecektir.

Anahtar Sözcükler: Roman, İbn-i Arabi, yabancılaşma, iletişim/sizlik, Gezgin.

IBN-I ARABI IN THE FICTIONAL WORLD: THE "GEZGİN" NOVEL WRITTEN BY SADIK YALSIZUÇANLAR

Abstract

Sadık Yalsızuçanlar is one of the writers who has a respectable place in Turkish literature with his texts that he fictionalized with his unique style in different fields of prose genre. The writer, who does not break his ties with the past, historical elements and religious values, mostly kneads the story of the individual in "becoming" and "rebirth" with the life of mystics in his fictional texts.

Yalsızuçanlar fictionalizes his novel "Gezgin" by making use of the life story of Ibn Arabi. Written with a divine/dominant point of view, the work tells the spiritual journeys of the protagonist whose name is unknown and who is introduced as the "Gezgin", accompanying his physical journeys. The loneliness of the Gezgin, who manages to

BUGU Dil ve Eğitim Dergisi, 2(4), 2021, 522-533, TÜRKİYE

communicate with himself in the novel, discovers his self and is aware of his identity, alienates him from worldly objects and brings him closer to the Creator. However, his loneliness ends with his tasting eternal love, and he communicates not only with people but also with objects.

In this study, the integration of the Gezgin, who summarizes the meaning of life with “yes/existence” and “no/ non-existence” after many journeys he has lived, and his becoming the symbol of the “travelers” will be examined by using the themes of alienation and communication/non-communication.

Keywords: Novel, İbn-i Arabi, alienation, non-communication, Gezgin.

Ø. Giriş:

Türk edebiyatında farklı türlerde eser veren Sadık Yalsızuçanlar, Malatya’da dünyaya gelir; çocukluğunu bu şehirde iki katlı bahçeli, geniş hayatlı, sofalı evde, dayıları ve teyzeleriyle geçirir. Eğitim hayatına Malatya’da Melekbaba İlkokulunda başlayan sanatkâr, Kubilay ortaokulunda başladığı öğretimini Dörtyol’da tamamlar. Dörtyol Deneme Lisesinden mezun olduktan sonra Hacettepe Üniversitesinde Türkoloji bölümünü kazanır. 1983 yılında yüksek lisansa başlamasına rağmen eğitimini yarıda bırakarak 1985 yılında Sivas Ulaş Lisesine edebiyat öğretmeni olarak atanır. İki buçuk yıl Ulaş Lisesinde, bir yıl kadar da Sabancı Lisesinde edebiyat ve Türkçe öğretmenliği yapar. Daha sonra TRT’nin açtığı prodüktörlük sınavını kazarak TRT İzmir Televizyonuna yardımcı prodüktör; TRT Ankara Televizyonu Eğitim Kültür Programları Müdürlüğünde prodüktör görevlerinde çalışır. Çizgi film senaryoları yazan, Doğu masallarından bazılarını yayıma hazırlayan sinema ve televizyonun doğasına ilişkin araştırmalar yapan, belgeseller çeken sanatkâr yazın dünyasında öykü, roman, deneme, senaryo gibi türlerdeki metinleriyle yer alır.

Yazı hayatına, babasının işlettiği yazlık sinemalarda seyrettiği yüzlerce filmin etkisi altında başlayan Yalsızuçanlar edebî dünyasını besleyen zeminle çocukluğundaki ve ilk gençlik yıllarındaki yalnız, melankolik hayatı arasında bağlantı kurar. Yazılarında, çocukluğunda içinde biriktirdiği resimlerin, öykülerin, anıların; ilk gençlik coşkularının, düşlerinin gölgesini (Yalsızuçanlar, 2005, s. 383) görür. Bunlara anneannesinin anlattığı zengin, yerel kültürün izlerini taşıyan masalların, söylediği ninnilerin eklenmesi ise metinlerinin konusu kadar üslubunu da şekillendirir. Çocukluğunda okul kitapları ve Kemalettin Tuğcu’nun metinleri dışında Teksas’ı, Tommiks’i, Zagor’u ve Tarkan’ı; Ömer Seyfettin’in, Reşat Nuri Güntekin’in eserlerini okur. Zengin birikimle düşünce ve duygu dünyasını kendine has üslubuyla yoğurup, geleneği modern edebiyata taşırken ezberlenmiş kuralların ve nostaljinin ötesine geçirmeye çalışır.

Şehirleri Süsleyen Yolcu, Gerçeği İnciten Papağan, Kuş Uykusu, Güzeran, Halvet Der Encümen, Varlığın Evi, Bir Yolcunun Halleri, Öyküler Kitabı, Sırlı Tuğlalar, Hiç, 40 Gözaltı Öyküsü, Ayan Beyan, Garip, Evden Eve Gezen Ölüm, Küf, Huruf, Terk, İlk Aşk, Vadideki Balzac, Uzakla Yakının Sınırında adlarını taşıyan öykü kitaplarının; Yakaza, Gezgin, Cam ve Elmas, Şey/Bir Ömer Hayyam Anlatısı, Anka, Dem, Vefa Apartmanı, Birdenbire, Diyamandı, C’nin Hazırlanmış Hayatı, Yok Bişey adlı romanların; Mavi Kanatlı Kuş, Düş Bahçesi, Armağan Kulesi, Anne Kalbe Gizlenir adlı masalların yazarı olan Yalsızuçanlar Rüya Sineması, “Televizyon ve Kutsal”, “Düş Gerçeklik ve Sinema”, Düş Kırığı, Tarafsızlık Masalı, İletişim: Deveran mı Kesik Devre mi, Dünyanın Orta Yeri Sinema adlı deneme ve araştırma kitaplarıyla; Hikmet Öyküleri, Huzur Öyküleri, Erdem Öyküleri, Derviş Öyküleri, Rehber Öyküleri adlı

derlemeleriyle ve yayına hazırladığı Mem u Zin, Kelile ve Dimne, Kerem ile Aslı, Bostan ve Gülistan ile de yazın dünyasında yer alır.

Sanat hayatına öykü ile başlayan ve öykü, deneme yazarı diye tanınan Yalsızuçanlar, aslında edebî türler arasında fark gözetmez: “Öykü, roman, deneme vs. gibi birtakım “edebî türlerin” özellikleri, ölçütleri, kuralları olduğuna inanırdım. Hasbelkader yazdıkça ve bir nebze olsun gerçek yazının tadına vardıkça gördüm ki, aslında söz, kelam, öykü her neyse kuraldan, öyküden önce geliyor (...) Öykünün bir tür olduğuna da inanmıyorum doğrusu” (Yalsızuçanlar, 2005, s. 382) diyerek her öykü metnini ayrı tür gibi telakki eder. Yazmak eylemi onun için kemale erme çabasından ileri geldiğinden, metinlerinde tekrar doğduğunu, olgunlaştığını düşünür; insanın üretirken yenilediği ve yenilediği; bu nedenle her metnin ayrı deneyimlerin öyküsü olduğu kanısındadır. Tarihi alıntı/gönderme alanı görür, kişisel ve toplumsal farklılıkları tarihsel süreçle bütünleştirmek suretiyle eserine yeni zenginlikler katar. Yazdıklarında “oluş” ve “her dem yeniden doğuş” içindeki bireyin öyküsünü tasavvuf ehillerinin hayatı ile yoğurur; romanlarında edebiyatla edep ilişkisine dikkat çeker; insana ve yüce yaratıcıya karşı edebi anlatır; “edeple Hu” arasındaki ilgiyi varlığın evi olan dil aracılığı ile diri tutmaya çabalar. Metinlerinde insanın önce kendisiyle ve çevresiyle, sonra da yaratıcıyla olan iletişim/sizliğini; Hu'ya ulaşmak için ben'ini keşfetme çabasındaki insanın iç yolculuğunu anlatır. Bu süreçte kendisiyle ve yaratıcıyla olan iletişimini, iletişimsizliğini ve yabancılaşmasını tematik düzleme yerleştirir.

1. Gezgin'in Kendini Bulma Yolculuğundaki İlk Adımları:

İslam düşünce tarihinde önemli yere sahip mutasavvıf İbn-i Arabî'nin hayatından yararlanarak kurgulanan “Gezgin” romanında adı belli olmayan ve “Gezgin” diye tanıtılan başkişinin, bulunduğu çeşitli mekânlardan hareketle kendini arayışı esnasındaki iç yolculuğu anlatılır. “Gezmek, tanımak, görmek, dinlenmek amacıyla geziye çıkan kişi” (Türkçe Sözlük, 2005, s. 757) anlamına gelen bu adlandırma, metinde ilk karşılığı ile bağlantılı şekilde kullanılır. Birçok ülkeye ve şehre giden başkişinin aynı zamanda kendi benliğinde yaptığı seyahatiyle doğrudan ilişkili olan adlandırma, “onun (İbn-i Arabî'nin) bir seyyah oluşundan kinayedir. Gerçi seyr-i süluku, insanın kendi ruhunda yaptığı gezi olarak niteliyor ama çeşitli ülkeleri, kentleri de dolaşmış, yaşamı gezilerle geçmiş biri” (Yılmaz, 2004) ifadeleriyle açıklanır. Bilge tasavvuf ehli İbn-i Arabî'nin gittiği çeşitli ülkelerde Gezgin'in şahsiyetine bürünen başkişi, bireyin iç deneyiminin ve yolculuğunun simge ismi hâline gelir.

Üçüncü tekil şahıs anlatıcının tanrısal bakış açısıyla kaleme alınan “Gezgin” romanında anlatıcı, öyküleme zamanından öykü zamanına dönmek suretiyle geçmiş zaman dilimini “mekân ve kişiler üçgeninde açımlayarak metnin kurmaca dünyası içinde yeniden” (Eliuz, 2009, s. 1140) şekillendirir. Başkişinin ve bütün karakterlerin geçmişteki öyküsünü, yaşadığı mekânı bilen anlatıcı, onun çocukluk hatıralarına, hâlihazırdaki hislerine bütün ayrıntılarıyla hâkimdir:

Gezgin, Fas'a bir ad vermeyi düşünseydi, hiç kuşkusuz seçeceği tek sözcük vardı: Nur. İkinci kez geldi bu kente ve yaşamında nura dönüştüğü menzile burada ikinci kez girdi. Burada bir gece mescitte, yönleri yitirdi, “baştan ayağa göz” kesildi (Yalsızuçanlar, 2008, s. 87).

Gezgin'in mekân hakkındaki düşüncelerini nedensellik bağı kurarak çözümleyen anlatıcı, roman kahramanlarının geçmiş zamanını metne taşır:

Gezgin'i annesi dokuz yaşındayken hizmetine vermişti. Yıllarca yanında bulundu. İlk gördüğünde doksan beş yaşındaydı kadın, ama çehresinin tazeliği ve güzelliği karşısında yüzüne bakmaktan utanıyor, sakınıyordu” (Yalsızuçanlar, 2008, s. 14).

Karakterin içinden geçenlere de hakim olan anlatıcı, “*Abdullah,(..) sarhoş gibiydi. Hallac'ın dizelerini hatırladı: Biz sarhoşken henüz üzüm yaratılmamıştı*” (Yalsızuçanlar, 2008, s. 115) örneğindeki gibi Gezgin'in ve Abdullah'ın düşüncelerini bilme ve aktarma yetkisine sahiptir. O, kişilerin düşünce dünyalarındaki çağrışımlardan haberdardır, “roman kişilerinin edim ve edimsizliklerini, (...) hem yaşayan, hem hisseden” (Eliuz, 2009, s. 1142) hem her şeyi ile bilen özne konumundadır.

Gezgin'in dokuz yaşından kırklı yaşlarına kadar geçen yaklaşık otuz yıllık süreyi kapsayacak şekilde kurgulanan romanda, başkişinin hayatına dair kronolojik akış söz konusudur; ancak hatırlama yoluyla geriye dönüşlerle öykü zamanı genişletilir. Zamanın çizgisel akışı, Gezgin dokuz yaşında iken; yıllarca hizmetinde bulunduğu, ona “gezgin” vasfını yükleyen yaşlı kadın ile tanıştığı yıllarda başlar. Daha önceki hayatında kendini bulmaya dönük eylemde bulunmayan Gezgin için “dokuz”, bireyleşme ve özünü bulmanın başlangıcını imler. Yaşlı kadının yanında kaldığı dört yıllık süre zarfında “öz”e ulaşması için gerekli olan “aşk”ı öğrenir ve yolculuğa çıkar. Daha önce “hale” gibi silik ve derinleşmemiş bu duyguların olgunlaşma süreci, Şam'da filizlenir:

Aşktan kaçılmayacağını biliyordu. Yaşlı kadından dört yıl boyunca bunu ders almıştı. Aşk acısı yüreğine ilk düştüğünde Şam'a doğru yola çıkmış, orada varlığını saran bir halenin derinleştiğini görmüş[tü]... (Yalsızuçanlar, 2008, s. 17).

Kronolojik süreyi mekânla orantılı kullanan anlatıcı, Gezgin'in yeni zaman dilimlerine geçişini olay örgüsündeki özetlemeler ile aktarır. Hem zaman hem de mekân hakkında bilgi verilirken başkişinin manevi gelişimi ve Allah'ın hazinelerine ulaşmayı kendine asıl gaye edinişi ifade edilir:

On ikinci yüzyılın bitimine yedi yıl vardı. Gezgin, Cebelitarık'ın Yeşil Ada limanına geldi. (..) Karşı kıyılara baktı. Kendi kendine , “Allah'ın hazinesindeki tüm bilgilere ulaşmadıkça bu denizi geçmeyeceğim” dedi (Yalsızuçanlar, 2008, s. 45).

Eserde zamanı, geriye dönüş bağlamında yeniden kuran temel öge olarak “hatırlama” kullanılır. Filozof ve Gezgin'in karşılaşmaları ile başlayan romanda, nasıl tanıştıkları anlatıldıktan sonra şimdiye geçiş yapılır:

Gezgin içeri girdiğinde, Filozof, karşılamak üzere ayaklandı. Dostluk ve sevgisini göstermek üzere sarıldı. (...) Gezgin henüz on dokuz yaşındaydı. Filozofla babası arkadaş idiler. (...) Filozof Gezgin'e içtenlik ve sevgiyle sarıldı. “evime hoş geldin” dedi (Yalsızuçanlar, 2008, s. 7).

Roman başkişisi zamanı, içselleştirerek algılar ve ötekilerden farklı düzeyde değerlendirir. Yahudi mahallesinde gördüğü “değirmen” ve “su” ile yaşam-zaman diyalektiğinde dünyanın geçiciliği ve insanın içindeki durumu imlenir. Bu bakış açısında değirmenin dünyaya; insan ömrü öğütülen dâne; değirmenin dönüşündeki süreklilik ise, ilerlerken etkileyen ve kapsayan zamana benzetilir:

Taş sürekli durmaksızın dönüyor, su hiçbir soluk anına imkân vermeyecek biçimde akıyor ve zamanın en güzel imgesi olarak geçiyor; geçtikçe ve taşa, dünyanın tüm nesnelere dokunur gibi dokunarak sürüklendikçe Gezgin de kimi zaman dışında kimi zamansa ne içinde ne de dışında olduğu anın zenginleştiğini hissediyordu (Yalsızuçanlar, 2008, s. 12).

Anlatıcı, Gezgin'i sürekli geliştiren ve olgunlaştıran fonksiyon üstlenen bu zaman çağrışımlı simgeleri metinlerarası ilişkilerden faydalanmak suretiyle insan-yaşam bağıntısında entrik kurguya taşır. Çarkın dönmesini sürekli kılan, nesnenin öğütülerek yeni görüngüyle ortaya çıkmasını sağlayan su, zamanın hem döngüsel hem de doğurgan varlığına göndermede bulunur. Bu süreçte tasavvuftaki çeşitli makamları aşan başkişinin varlığına ilişkin hayreti yaratılışa yönelik hayrete dönüşür:

Varlığına ilişkin hayreti, yaratılışa ilişkin hayrete dönüşmeye başlıyordu. Bu haldeyken sokağa çıktığında kendisini bir gezegenden düşmüş gibi görüyordu. Yabancıydı düpedüz. Bu yüzden, "âşık oldum ama kime âşık olduğumu bilmiyorum" dediği zamanlar geride kalmıştı. Artık içindeki aşkın Vareden'in tecelli yerinden başka bir şey olmadığını anlamıştı (Yalsızuçanlar, 2008, s. 129).

Gezgin'in hayreti varlığından yaratılışa doğru gelişme kaydederken; iç dünyasında meydana gelen hadiselerin kaynağının farkına varmaya başlar. Yaşadıklarının sadece olaylardan ibaret olmadığını ve onların asıl nedenini keşfetmesi; böylece kendini bilmesi/tanınması zaman faktörünün etkisiyle gerçekleşir. Tasavvufta, gerçek varlığa ulaşmak için yapılan manevî yolculuğa verilen adıyla seyr ü sülûkunda ilerlerken hayret makamından hılllet makamına oradan da sekinet makamına yükselir. Bu aşamada "Artık [kendisine] sorulmayınca konuş[maz]" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 256). O, bütün aşamaları fiziksel manada gerçekleştirdiği seyahatleri ile eş zamanlı yaşar. Nitekim "hayret", tasavvufta mutasavvıfın yaşadığı ilk hâldir ve bu yolda eşik vazifesi görür. Kurtuba'da âşık olduğunu; fakat kime âşık olduğunu bilmeyen başkişi, aşkın ilk acısıyla *hayret vadisine* (Yalsızuçanlar, 2008, s. 17) sürüklenir. Kurtuba ve içinde bulunduğu vadi, başkişinin manevî gelişimiyle özdeş şekilde Şam, Endülüs, Kahire, Mekke, Kurtuba, Tunus, Mursiye, Gırnata, Elmeriye, Fas, Suriye, Filistin, İblişiye, Malatya gibi şehirlere ve ülkelere "gurbet"e gönderir. Gurbet, "tasavvufta gerçek irfana vakıf olmadan evvel Allah yolunda yürüyenlerin kendi vatanlarında alıştıkları âdetlerle uğraşmaları, kendilerini meramlarına erişmekten alıkoyacağı korkusuyla vatanlarını terk ile seyahate çıkmaları[dır]" (Pala, 2005, s. 170). Ayrıca yakınlık manasındaki "kurb" kökünden türeyen "gurbet" Allah'a yakınlığı da ifade eder. Gezgin, bulunduğu şehirlerde Yaratıcı'ya yakınlığın yollarını arayış içindedir. Hiçbir şehri fiziksel özellikleri ile sınırlamaz; gittiği bütün mekânları kendi algısına göre şekillendirir ve anlamlandırır. Kurtuba'da uğradığı camide ayrıntıları yorumlamaya çalışır. Kemerlere ve kubbeye baktığında yapının mimari özelliklerinden ziyade ruhunda bıraktığı izlenimlere yoğunlaşarak bunlar "içe, kalbe doğru yönelişi temsil ediyor. Minare ise dikey olanı Allah'a doğru yönelişi" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 83) der. Gittiği her şehirde kendine ve evrene dair yeni keşifler yapan başkişi, farklı mekânlarda yeni manevi hâllere bürünerek şehri kendini bulma çabasının parçası hâline getirir:

Gezgin'in Fas'ta geçirdiği günler, yolculuğunda yeni bir menzile girmesini de sağlamıştı. Bitkilerin kutba bağlanması düzeyine ulaşmıştı. Böylece, varlığa ilişkin gizli bilgilere sahip olabilecekti. Bunların ilki sözcüklerin fethiydi. Burada kavuştuğu merteye, tüm sözcüklerinde, davranışlarında ve sükûnunda doğruluk üzere olmasıydı. (...) İkinci keşfi, içsel halvetin açılımıydı. Bu, manevi olmakla beraber, soğuk suyun soğukluğunun hissedildiği biçimde özeldi (Yalsızuçanlar, 2008, s. 200-201).

Fas, artık sadece ülke değil, başkişinin, varlığına dair bilgisiyle özdeşleşen yerdir. Aynı şekilde İcisal şehri de Gezgin'in yolculuğu esnasında gittiği fiziksel özelliklerinden ziyade "kurbet düzeyine" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 211) eriştiğini fark ettiği mekândır. İcisal, onun

belleğinde kurbet makamı şeklinde canlanır. Gırnata şehri ise başkişinin, tasavvufta sözün ehli olmayanlara verilmemesi gerektiğini öğrendiği yerdir:

Burada tasavvufun tamamlanınca ikiyüzlülüğün başladığını öğrendi. Manevi yolun yolcusu, gözlerle görülmeyen, kulaklarla işitilmeyen, insanın gönlüne düşmeyen şeyleri görür ve duyar (Yalsızuçanlar, 2008, s. 67-68).

Tasavvufta bazı mertebeleri tamamlayan kişinin diğerlerinden farklı göz, kulak ve hislere sahip olması sebebiyle daha çok şey bileceğini; fakat bundan kimseye bahsetmemesi gerektiğini kavradığı Gırnata'da aynı anda hem ötekilerle birlikte hem de onlardan başka âlemde yaşamayı deneyimler. Böylece ülkeler ve şehirler fizikî özelliklerin, iklimin, tarihin, kültürel kimliklerin ötesinde başkişinin olgunlaşma sürecinde oynadıkları rollerle anılır.

Gezgin'in manevi yolculuğunda ilerlemesinde bulunduğu mekânların dışında karşılaştığı kişilerin de etkisi vardır. Gezgin'e ad ve kimlik kazandıran bu gezilerde insandaki "ben"lik kavramını tamamen aşamayan Gezgin'in Guadalquivir kıyısında gezerken gördüğü adam ondaki "ben" değerini harekete geçirir. "*Tüm insanlar benden üstünse, ben de herhalde bu zenciden üstünüm*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 57) diyerek kendisinin şer'i kurallarına uyma hususunda ve takvada içki içerken gördüğü kişiden/zenciden çok daha üstün olduğunu düşünür. Romanda gerçek adı belirtilmeyen zenci, Gezgin'le tanışmadan önce içki içen, kadınlarla gayrimeşru ilişki yaşayan kimsesiz adamdır. Ancak Gezgin'in olgunlaşma sürecini başlatan ve ona, kendini tamamlama imkânı sunan kişiliğiyle norm karakter özelliği taşır. Gezgin'le karşılaştıkları gece boğulmakta olan beş kişiden dördünü kurtaran zencinin, Gezgin'e "*madem benden üstünsün kalan bir kişiyi de sen kurtar bakalım*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 57) demesiyle başlayan dostluklarının ardından birlikte yaşarlar. Gezgin, metinde asıl adı belirtilmeyen bu kişiye "*herkes gibi sen de O'nun kulusun. O halde adın Abdullah olsun*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 58) sözleriyle ona ad verir. Böylece yeni kimlik kazanan Abdullah'ın yeni yaşamı da adına uygun şekillenir. Gezgin, ona bildiği her şeyi hâl diliyle anlatır. Abdullah, "*Yolu, yolculuğu, ilk adımları ve sonraki basamakları hep onun hallerinden öğren[ir]*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 59). Gezgin'e ilişkin sırları kimseye vermez ve Gezgin'den başkasıyla pek konuşmaz. Gezgin'i "*tanımak benim için asıl yaşamın kapısının açılmasından başka bir şey değildir*" (Yalsızuçanlar, 2008) diyen Abdullah kendini onunla özleştirir, Gezgin'in yolculuğunda onun takiben kendini ve varlığını arar.

Gezgin'in, kendini arama serüveninde tanıdığı, norm karakter niteliği taşıyan genç/Sadreddin ise onda gençlik heyecanlarını yeniden uyandıran hayat kaynağı hâline gelir. Gezgin Mısır'da iken onun öğrencisi olan Sadreddin, Abdullah'ın ölümünden sonra Gezgin'in tek dostu hâline gelir. Bu nedenle "*bu dünyada nasıl arı yaşanabileceği yönündeki deneyimlerini ona aktarması gerektiğine inan[ır]. Bu inançla birlikte Sadreddin'e bildiklerini öğretmeye başla[r]*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 237), ona manevi babalık yapar.

2. Gezgin'in Kendini Bulma Sürecinde Yaşadığı Yabancılaşma ve İletişim/sizlik:

Tanınmayan, bilinmeyen, başka milletten olan anlamlarına gelen yabancı kelimesi ile ilgisi bulunan "yabancılaşmak" terimi "tanımaz, bilmez duruma gelmek, yabancı olmak; alışmamak, yadırgamak" (Türkçe Sözlük, 2005, s. 2102) demektir. Sözlük anlamlarıyla ilişkili olan fakat farklı boyutlarda gelişen yabancılaşma problemi teolojide varlık bulduktan sonra felsefe, psikoloji, sosyoloji gibi araştırma alanlarına konu edinilir. Kişinin ibadet ya da ayinler esnasında içinde bulunduğu ruh durumunun etkisiyle kendinden geçmesini, bedeninden uzaklaşmasını, ona yabancılaşmasını ifade eder. Bu durum "Romalılarca zihinsel yabancılaşma

olarak görül[ür] ve toplumsal olarak takdire değer sayıl[ır]” (Özbudun vd., 2008, s. 14). İlk Hristiyanlar için Tanrı'dan uzaklaşma, ayrılma ile başlayan bu kavram diğer dinlerde de insanın bu dünyada yapıp ettikleri aşkına yeniden kavuşma amacını taşır. Hegel bu terimi teolojiden çıkararak felsefenin konusu hâline getirir; “insani” alana taşır. O “yabancılaşmanın Tin'in tikel bireyselliğini kurmak ve özsel karakterini oluşturmak için gerekli, ancak “aşılması gereken” bir süreç” (Özbudun vd., 2008, s. 18) olduğunu düşünür; insanın kendini gerçekleştirmesi ve dünyadaki varlığını kurması açısından yabancılaşmanın önemine dikkat çeker. Hegel'e göre ise yabancılaşmanın temelinde “ide” vardır: “İdenin hedefi (bireyin) kendi kendisini bulması, kendisinin bilinç ve özgürlüğe erişmesi[dir]” (Doğan, ty., s. 25). Birey kendi varlığının farkına varırken çeşitli aşamalardan geçer. Bunun ilk basamağı “kendi kendine olma hâli'dir. İde, henüz bu aşamada potansiyel bir güçtür ama bu gücünü gerçekleştirememiştir. Oysa böyle bir gerçekleştirmeye ihtiyacı vardır; bu nedenle de ilk kez kendini doğada gerçekleştirir. İşte bu ikinci aşamadır. Bu aşamadan itibaren “ide” doğada artık “kendi kendisine değil”dir. O artık kendisinden başka bir şey olmuştur. Yani özüne aykırı olmuş, kendi kendisine bizatihi yabancılaşmıştır” (Doğan, ty., s. 25-26). Felsefi bakış açısıyla Feuerbach “insanın özünü “kendi dışına yansıtma” hâlidir. (...) Yabancılaşmanın sahip olabileceği tek olumlu yön insanın “özünü” dışında aramasından sonra içinde aramaya yönelten bir ara evre oluşturmasındandır” (Özbudun vd., 2008, s. 20) şeklinde; Marks ise “serbest bırakılan (erginleştirilen) insan aktivitesine bağlı olarak meydana gelen ve üreticilerine hâkim olmaya başlayan nesnel bir ilişki” (Doğan, ty., s. 12) biçiminde tanımlar. Marks'ın düşünce sisteminde “insanın özünü” kavramaktan kaynaklanan etkinlik hâlindeki bu kavramın içeriğindeki “meta için üretim, insanlık tarihinin ve yabancılaşmanın başlangıcıdır; tarih, insanın yabancılaşması ve yabancılaşmadan kurtulması sürecidir” (Tuğcu, 2002, s. 127). Marks, “yabancılaşma” ve “bizatihi yabancılaşma”nın ayırt edilmesi gereken şeyler olduğunu ileri sürer. Göreceli durum olan yabancılaşmada hareket noktası “insani öz”dür ve bu özden uzaklaşmak, bu özle uyumun bozulması söz konusudur. Bizatihi yabancılaşma ise toplumda yaşanan yalnızlığın adıdır. “Kişinin öznel tecrübeleri alanında ortaya çıkan sürekli yabancılaşması[dır]” (Doğan, ty., s. 15). Kalabalıkta yalnızlaşmak, kimsenin “ben”i anlamaması bizatihi yalnızlığı yaşayan psikolojinin neticesidir.

Psikoloji çalışmalarında yabancılaşma, kişinin hem diğer kişilerle ilişkisi hem de toplumla uyumu bağlamında incelenir. Bu bağlamda Melvin Seeman yabancılaşmanın boyutlarını kişinin kendi davranışlarının bireysel ve toplumsal sonuçlarını kontrol edememesi anlamına gelen “güçsüzlük”; toplumsal sorunların ve olayların bilinmezliğinden kaynaklanan “anlamsızlık”; kişinin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için gerekli vasıtaların toplum tarafından temin edilmemesini ifade eden “kualsızlık”; yalnızlık ve diğerleri tarafından tanınmama duygusuyla kendini gösteren “toplumsal izalasyon”; normsuzluğun ve izalasyonun doğurduğu “kültürel yabancılaşma” şeklinde aktarır. (Ertoy, 2007, s. 27-29). Fromm yabancılaşmış kişiyi “kendisiyle ve dünyayla üretken bir ilişki kura[mayan]” (Özbudun vd., 2008, s. 35) biçiminde tanımlarken Jung insanın “bütünleşmiş bir kişiliğe ulaşabil[mesi] için bireyin kısa bir süre kendi köklerine yabancılaşmasını zorunlu bir süreç olarak gör[ür]. Çünkü bu kısa zaman dilimi içerisinde birey, bilinçli yapısını ayakta tutan egosunu geliştirme, kişisel kimlik duygusunu oluşturma, sosyal yaşama uyum sağlama ihtiyacı” (Ertoy, 2007, s. 35) gibi sorunlarla başa çıkmayı öğrenir. İnsanın sosyal hayata uyumu söz konusu kavramın sosyolojik boyutunu da doğurur; kişiler toplumsal değerler, kurumlar ve ötekilerle çatışma hâlinedir. Böylece yabancılaşma, insanı yalnızlığa iten, kişilerarası iletişimsizlikten doğan toplumsal yabancılaşmayı beraberinde getiren kavrama dönüşür. Çünkü kişilerarası iletişimde insanların

etkileşim hâlinde olması, “sayılarca insanın birbiriyle iletişim ve ilişki kurması” (Devito ve Reardon, 2002, s. 1); ötekinin yaşam felsefesini öğrenmesi gerekir; hayata farklı pencerelerden bakmak ve başkalarına da ben’in penceresinden baktırmak esastır. Dolayısıyla iletişim/sizlik ve yabancılaşma, bilinçli-bilinçsiz; sözlü-sözsüz şekilde bireyin, kendini ötekine anlatma/anlatamama eyleminin sonucunda gerçekleşen durumu işaret eder.

Romanda aralarında yer aldığı insanlardan bağımsız hareket eden Gezgin, “psikolojik kitle özelliğini kazanmış bir topluluk içine karıştığı vakit” (Freud, 1996, s. 10) gittiği her yerde herkese yabancıdır. Kendisiyle iletişim kurmayı başaran ve ben’ini keşfeden, kimliğinin farkında tavır sergileyen, “*bazen, insanın bir başkasının benliğini dinlemesi gerekiyor diye düşün[en]*” (Yalsızuçanlar, 2008, s. 105) başkişi, ötekini de keşfe çıkar. “Desain bizzat kendisi olmadığı var olanlarla da belirli bir tutum içinde olabilmektedir” (Heidegger, 2006, s. 13) ilkesinden hareketle kendi olmayanı anlamaya çalışarak yabancılaşmasını anlama edimine dönüştürür. Başkişinin bu düşüncesi ona, dünyada kendini konumlandırmış, dünya içindeki doğumunu gerçekleştirmiş varlığa ait sistematığın parçası olma niteliği kazandırır. Zira kendi aidiyetini ve varlığını perçinlemiş birey, etrafla ilgilenmeye, çevresiyle iletişim kurmaya başlar. Bu, Gezgin’in kendilik bilincinin farkına varmasının ve dünya içinde kimliğini radikalleştirmesinin ispatıdır. Aksi hâlde başkasının benliğini/kimliğini merak arzusu duymaz; *bizatihi yalnızlığı* yaşayarak içinde bulunduğu toplumdaki “herkes”ten ayrılmaz. Öz ve kâinat hakkındaki soruların cevaplarını bulmuş; duygu, düşünce ve davranış bakımından diğer insanlardan farklı olan Gezgin, onlarla iletişim kurmakta zorlanan yabancıdır. Çünkü sürü psikolojisinden kurtulmak isteyen “düşünürler”i bile kendisiyle aynı düzeyde görmez. Gezgin, karşılaştığı bir filozofla sohbeti sırasında “*kıpırtısız bir bakışla bakarak [filozof’a] kendi kendine ‘düşüncen ve dikkatin seni benim bulunduğum yere getiremiyor’ diye fısılda[r]*” (Yalsızuçanlar, 2008, s. 9). Filozofun düşünce ve dikkatinin kendi seviyesine çıkmasındaki yetersizliği, Gezgin’in karakterinde varolan mevcudiyet kaygısından kaynaklanır. Gezgin, başkalarıyla birlikte olsa da onların varlık olanaklarına “mesafelilik karakterine” uygun davranmak suretiyle bu kaygısından kurtulmaya çalışır. Varlığını ve var olanı anlamlandırmaya çalışan filozofa kendi üstünlüğünü vermek istemeyen başkişi, başkalarını “göze batmayan hâkimiyetle” etkisi altına alan ve öz varlığına öncelik veren tavır sergiler. Onun bu tavrı öznenin herkesten ayrılan “ben”lik düşüncesine dayanır.

Gezgin’in kendini başkalarından farklı görmesindeki etkenlerden biri de ilahî olanla bağ kurmasıdır. Varlığını bu iletişime ve ona duyduğu sevgiye bağlayarak öteki insanlardan ayrılan Gezgin, Allah’tan başkasını görmez ve iletişim kuramaz. Herkesle birlikte fakat “kendili”lik bilincindeki Gezgin, “*Yaratıcıyla sürekli birlikte olduğum düşüncesi içime yerleşti. Bu yüzden, insanların arasında kendimi yalnız hissediyorum*” (Yalsızuçanlar, 2008, s. 110) sözleriyle Hak’la meşgul olduğu zamanlar halk içindeki yalnızlığını/onlara yabancılığını dile getirir. Fakat onun yalnızlığı ezeli aşkı tatmasıyla son bularak sadece insanlarla değil nesnelere de iletişime geçer:

Bir kez o ezeli aşkı tatmıştı ve artık kalbindeki tüm dünya yorgunluğu çekilmişti Gezgin’in. Bu yüzden nesnelere ünsiyet kurma konusunda en küçük bir sıkıntıyla karşılaşmıyordu. Varlıkları hem ayrı ayrı hem de bir varoluş bütünlüğü içinde algılayabiliyordu (Yalsızuçanlar, 2008, s. 147).

Nesnelere iletişim insanın kendini tanıma aşamasından sonra ulaştığı noktanın göstergesidir. Çünkü “kendini tanıyan kimse dış dünyadaki olayların ve iç dünyasında[ki] yaşantıların çoğu kez farkındadır” (Cüceloğlu, 2009, s. 94). Eserde hem kendisinin hem

ötekinin varlığını fark eden birey için her şey tekleşir, Yaratıcı'da birleşir. Allah'ın mesajları alınmıyor, değerlendirilip cevaplanıyorsa kuşkusuz O'nun tarafından da bireyin verdiği cevaba karşılık geleceği düşünülür. Çünkü iletişimde dinleme/anlama önemli yer tutar. İşitilenler anlaşılır, sonra hatırlanır ve değerlendirmeye tabii tutulur, en sonunda da işitilenlere tepki gösterilir, yani cevaplanır. Bu döngüsel süreç iletişimin kaçınılmaz kuralıdır. Cevap yoksa iletişim de yoktur. Gezgin'in yanında yetiştiği yaşlı kadın Allah'ın kendisini muhatap aldığını, ona olan sevgisine cevap verdiğini söyler ve iletişim karşılıklı gerçekleştiği için mutludur:

Yaşlı kadın kimileyin def çalar ve keyiflenirdi. Böylesi anlarda Gezgin ona mahrem sorular sorardı. “bundan manevi bir neşve duyuyorum” derdi. “Allah bana ilgi gösteriyor, beni dostları arasına alıyor ve kendine sınımsız bağlıyor. Kimim ki ben, has kulları arasına seçiyor beni? Sahibimin gücüne and olsun ki insanların çoğu beni kıskanıyor (Yalsızuçanlar, 2008, s. 15).

Romanın bu kısmında, Allah'la iletişimde bulunan kadın, O'nun dostları arasında yer almaktan kıvanç duyar. Yabancı olduğu âlemde güvendiği, dost bildiği “sevgilim” diye hitap ettiği Yaratıcı'dan başka kimsesi yoktur. Yaratıcı'yla çift yönlü iletişim hâlinde olan kadın, O'ndan gafil olduğu zaman da “*Ne zaman bir şeye güvenerek yönelsem O'ndan gafil olduğum için, yöneldiğim şeyde başıma mutlaka bela geliyor*” (Yalsızuçanlar, 2008, s. 15) diyerek gafilliğine cevap mahiyeti taşıyan cezayla karşılaştığını belirtir. Kadın, Allah'la kurduğu iletişimine sadece maddî değil, manevî yanıt da alır. Bu bakımdan başkışının, yaşlı kadına ne düşündüğünü sorduğunda aldığı yanıt dikkate değerdir:

Gülümsedi “sevgilim” dedi, “bana Fatiha”yı bağışladı, sureyi benim hizmetime verdi, yemin ediyorum bir an bile ayrılmıyor yanımdan. Gezgin Fatiha'nın kendisine hizmet ettiğini söylediği an, yaşlı kadının ulaştığı düzeyi gördü (Yalsızuçanlar, 2008, s. 14).

Yaşlı kadından aldığı cevabın etkisinde kalan başkışı, “*sevginin sevenin varoluşu olduğunu düşünür[r]. Bu yüzden sevgilinin sözlerinden başkasını duym[az] ondan başka bir suret gözlerine görünm[ez] (...) O'nunla duy[ar], O'nunla gör[ür] ve O'nunla konu[şu[r]*” (Yalsızuçanlar, 2008, s. 27). Ancak bunları yaparken kendisine verilen sırları saklaması, öğrendiklerini herkese söylememesi; sözlerinin dinleyenin anlama kabiliyetine ve aklına göre olması gerektiğini bilir:

İnsanlara durum ve kavrayışlarına uygun biçimde konuşmalı ve gönüldekini gizlemeli. Sırrı açıklamanın bedelini biliyorum ben. Gönül gözüyle gördüklerini insanlara duyurma konusunda aceleci davrananlar canından olur (Yalsızuçanlar, 2008, s. 68).

Sözün/ sırrın, ehli olmayana verilmemesini belirten Gezgin, insanlar arasındaki anlaşmanın önemli noktasına dikkat çekerek onlara akıllarına göre konuşmak gerektiğini vurgular. Bu nedenle alıcı hüviyetindekiler “sürü”den ayrı değerlendirilmeli ve kiminle ne şekilde iletişime geçileceği iyi tespit edilmelidir:

Bir söz söylediler ona, o da bilerek açığa vurdu onu
Yaşadığı sürece artık vermediler ona hiçbir sır
Ve uzaklaştılar ondan
O ise mutlu olmadı yanlarında
Kıyı köşede bıraktılar onu, dost olmak şöyle dursun
Sırlarını yayanları dost bilmezler çünkü
Sevgileri ne denli uzak böylesi davranışlardan (Yalsızuçanlar, 2008, s. 63).

Verici/ söyleyen alıcı/ dinleyenle aynı seviyede değilse söz, anlamını kaybeder. Böylece Gezgin, doğru kişiye emanet edilmeyen sözün değerini yitirmesinin yanı sıra onu her yerde söyleyenin de sözün de ehli içindeki konumunu zayıflattığını vurgular.

Başkışı Gezgin'i, yolculuğu esnasında en iyi anlayan; sessiz, sözsüz ve harfsiz iletişim kurmayı başarmış tek kişi Abdullah'tır. Abdullah, içki içmesine, düşük kadınlarla olmasına rağmen gönül gözü ve kulağı açık olanlardandır. Tanıştıkları gece Gezgin'in "*şayet bütün yeryüzündeki insanlar benden üstünse ben de herhalde bu zenciden üstünüm*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 57) diye düşünmesinin ardından nehre düşen beş kişiden dördünü kurtaran Abdullah, Gezgin'e dönerek "*madem benden üstünsün kalan bu kişiyi de sen kurtar bakalım*" (Yalsızuçanlar, 2008, 57) diye bağırır. Sessiz iletişimin söze dönüşmesinin ardından Gezgin'le Abdullah dost olur ve birlikte yaşamaya başlarlar. Abdullah, her gün söz olmaksızın Gezgin'in yeni yönlerini keşfeder. Gezgin de harfsiz konuşmayla Abdullah'a bildiklerini öğretir:

Gezgin bildiklerini ona öğretme konusunda herhangi bir çaba içerisine girmemişti. Halinden görüyordu her şeyi Abdullah. Hal dilinin daha etkili olduğunu biliyordu Gezgin (Yalsızuçanlar, 2008, s. 59).

Watzlawick, Beavin ve Jackson "davranışın' karşınının bulunmadığını, başka bir ifadeyle hiçbir şey yapmanın dahi davranış olduğunu ifade ederler. Bu nedenle hareket etmek ya da bir şey söylemek kadar, hareket etmemek ya da susmak da bir davranıştır ve anlamlı bir mesaj oluşturur" (Cüceloğlu, 2009, s. 19). Çünkü aynı ortamı paylaşan kişilerin iletişim kurmaması imkânsızdır. Zira "hep beraber söyleşmek sırasında sükût edenler, "anlayışlılığı" belki de daha sahil biçimde gösterenlerdir. Yani onlar, sözcükleri bitmek tükenmek bilmeyenlere kıyasla daha geniş bir anlayış geliştirebilenlerdir" (Heidegger, 2006, s. 173-174). Sözün olmadığı yerde beden dili ve "hâl" dili devreye girerek iletişimi sağlar. "*Abdullah, yolu, yolculuğu ve ilk adımlarını, sonraki basamakları hep onun hallerinden öğren[ir]*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 59). Gezgin'in iç âleminde yaşadıkları, ötekilerle olan iletişimde belirginleşir. Kimseye söylemeden, kimseden işitmeden söyler ve duyar: "*şehirde tanımadığı bir adam, kaldığı hanın girişinde yanına yaklaşarak 'gemide Hızır'la neler konuştunuz*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 75) diye sorar. Kitleden bağımsız topluluk niteliğindeki "Gezginler", kendi aralarında ortak dil ve iletişim ağı kurarlar; birinci boyutuyla birbirlerine söylemeden ve birbirini duymadan anlaşmayı başarırlar. Onlara çoğu şey "*ilahi bir esinle*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 9) bildirilir.

Eserde kişilerin dışında insanın bilinçaltının yansımaları olan rüyalar da iletişim vasıtasıdır: "*Gerçek bir rüyada Rabbimin tecellisini gördüm. Bana şöyle buyurdu: rüzgârları, Rahmetinin önünde muştulayıcı olarak gönderen O'dur.' Bunu bana bir uyarı olduğuna anladım ve şöyle dedim: 'Bununla Allah bana İsa, Musa ve Muhammet (as)'ın himayesiyle aydınlanma başışladığı ilk keşfim anlatılıyor*" (Yalsızuçanlar, 2008, s. 44). Gezgin, rüyada verilen mesajın kodlarını çözer ve ona göre değerlendirme yapar. Rüyasında Hz. Peygamberi görür ve Peygamber, Gezgin'e kitap (Hikmetlerin Özü'nü) uzatarak onu tüm insanlara duyurmakla vazifelendirir (Yalsızuçanlar, 2008, s. 35). O da bu rüyanın işaret ettikleriyle Hikmetlerin Özü'nü yazar. Bu kitap alıcı/Gezgin ve verici/Peygamber arasındaki haberleşmenin sağlıklı şekilde sağlandığının kanıtıdır.

3. Sonuç:

Yazmayı kemale erme çabasıyla özdeşleştiren Sadık Yalsızuçanlar, roman, öykü ve denemeleriyle Türk edebiyatında önemli yer edinen sanatkârlardandır. Tarihi ve tasavvufu metinlerinin arka planına yerleştirerek zengin ard alanla kurguladığı eserlerinde "dünya içindeki

doğumunu” gerçekleştirmeye çalışan kişilerin öyküsünü anlatır. Bireyselden evrensel uzanan bu öyküde insan, yaratılanlar içinde, öz'ünde yaratıcıyı gizleyen, onun sıfatlarını taşıyan varlık olarak görülür; eylemlerinde, kendisine verilen özgür iradesini kullanarak diğer varlıklardan bağımsız kimlik kazanır. Fakat söz konusu kimliğinde öz'ün kuşatıcı varlığından ayrı değildir. Dünyadaki tüm çabaları içinde taşıdığı yaratıcı töze, öz ben'e ulaşmaya dayanır. Bunu başarabilmesi için ise yalnızlaşması, “herkes”e yabancılaşması gerekir.

Yalnızlık, kişinin kendine ve dünyaya yabancılaşması, yabancılaşmanın doğurduğu iletişimsizlik insanlık tarihinin kaderidir. Din, sanat, felsefe ve bunların hepsini kuşatan edebiyat biliminde farklı yönleriyle incelenen bu kavramlar, Sadık Yalsızuçanlar'ın Gezgin romanında başkisinin iç dünyasında gerçekleştirdiği yolculuğunda öz'e ulaşma süreciyle bütünlenir. Tanrısal bakış açısı ile kurgulanan eserde hem zaman hem de mekân fiziksel özelliklerinden ziyade algısal yönüyle varlık gösterir; Gezgin'in yalnızlaşmasında, dünyalık nesnelere yabancılaşmasına ve Yaratıcı'ya yakınlaşmasına yol açar. Karşılaştığı kişilerle sessiz, sözsüz iletişimi maddî sebeplere bağlı kalmaksızın manevi bağlarıyla öne çıkar. İnsanın kendini bulma sürecinin iletişim/sizlik, yalnızlık ve yabancılık bağlamında değerlendirildiği eserde bireyselden kolektife uzanan kurgu hâkimdir. Yaşadığı birçok yolculuğun ardından yaşamın anlamını “evet/varlık” ve “hayır/ yokluk”la özetleyen Gezgin, kendisine sorulmadıkça konuşmayan ve öz ile bütünleşen, onu bulan “gezginler”in simgesi hâline gelir.

Kaynaklar

- Cüceloğlu, D. (2009). *Yeniden insan insana*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Devito J. ve Reardon K. (2001). *Kişilerarası iletişim*. (çev. Sacide Vural). Bişkek.
- Doğan, İ. (ed.), *İletişim ve yabancılaşma yazılı kültürümüzde ilkler*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Eliuz, Ü. (2009). Orhan Kemal'in romanlarında bakış açısı ve anlatıcı. *Turkish Studies* 4(8), 1134-1165.
- Ertoyl, M. (2007). *Yabancılaşma kader mi tercih mi*. Ankara: Lotus.
- Freud, S. (1996). *Kitle psikolojisi*. (çev. Kamuran Şipal). İstanbul: Cem Yayınları.
- Heidegger, M. (2006). *Varlık ve zaman*. (çev. Kaan Ökten). İstanbul: Agora Yayınları.
- Özbudun, S. vd. (2008). *Yabancılaşma ve...* Ankara: Ütopya Yayınevi.
- Tuğcu, T. (2002). *Yabancılaşma problemi*. Ankara: Alesta Yayınları.
- Türkçe sözlük*. (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Yalsızuçanlar, S. (2008). *Gezgin*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yılmaz, Ender. “Gezgin: Çağdaş Menkıbe”, *Yeni Şafak* (24.10.2004), <https://www.40ikindi.com/kitap/oku.php?id=714> .

Extended Abstract

Sadık Yalsızuçanlar is one of the writers who has a respectable place in Turkish literature with his texts that he fictionalized with his unique style in different fields of prose genre such as novel, story, tale, essay and research. Believing in the strength of the bond between the act of writing and the act of living, Yalsızuçanlar considers writing as an effort to reach perfection; indicates that he was born again with his writings. His works are dominated by a widening range of subjects with the influence of childhood memories and impressions of his early youth.

In addition, he is fed by the stylistic richness of the tales told by his grandmother and the lullabies she sings. The writer, who does not break his ties with the past, historical elements and religious values, mostly kneads the story of the individual in "becoming" and "rebirth" with the life of mystics in his fictional texts. He draws attention to the relationship between literature and decency; speaks about decency towards man and the supreme creator; tells about the inner journey of a person who is trying to discover his self to reach Hu. Thus, he emphasizes that art is the element that prepares the birth of man in the world.

Yalsızuçanlar fictionalizes his novel 'Gezgin' by making use of the life story of Ibn Arabi, one of the sufis who has an important place in the history of Islamic thought. Written with a divine/dominant point of view, the work tells the spiritual journeys of the protagonist whose name is unknown and who is introduced as the "Gezgin", accompanying his physical journeys during his search for himself, based on the various places he is in. The narrator, who analyzes the imagination of the Gezgin about the place and his savings on it by establishing a causal link, expands the story time by carrying the past of the novel heroes into the text. In this process, the Gezgin begins to realize the source of the events that occur in his inner world. Understanding that his experiences are not just about events and discovering the real reason for them; thus, self-knowledge/recognition takes place with the effect of time factor. While he progresses in the name of the spiritual journey to reach the real existence, he rises from the position of 'hayret' to the position of 'hillet' and from there to the position of 'sekinet' with the names in Sufism, The protagonist, who no longer speaks until he is asked, experiences all stages simultaneously with his physical travels. He makes new discoveries about himself and the universe in every city he visits, and takes on new spiritual states in different places, through making the city a part of his effort to find himself. Thus, countries and cities gain meaning with the roles they play in the maturation process of the protagonist beyond physical characteristics, climate, history and cultural identities. Apart from the places where the Gezgin progresses in his spiritual journey, the people he encounters also have an impact. His friendship with Abdullah and Sadrettin helps him complete his inner journey during the trips that gave Gezgin an identity.

Alienation of the protagonist from others in various ways in his adventure of self-seeking is a situation that facilitates reaching the personality integrated with the Creator. Alienation is the first step that individuals take in terms of identity, adaptation to social life, and 'being themselves'. In the first steps taken for this, a communication problem is encountered. The loneliness of the Gezgin, who manages to communicate with himself in the novel, discovers his self and is aware of his identity, alienates him from worldly objects and brings him closer to the Creator. Thus, the protagonist, who manages to communicate with the people, encounters without depending on material reasons such as letters, sounds, words, and uses spiritual ties in his relations with the others. Gezgin, who does not want to give his own superiority to the philosopher who tries to make sense of his existence and existing, exhibits an attitude that gives priority to his own existence, which influences others with "unobtrusive dominance". In this process, he does not talk to anyone because he cannot see anyone but Allah; by connecting his existence to this communication and the love he feels for it, he settles into the thought that he is always together with the Creator while he is busy with God, even though he is physically together with other people; he feels alone among people. However, his loneliness ends with his tasting eternal love, and he communicates not only with people but also with objects. Thus Gezgin, who summarizes the meaning of life with 'yes/existence' and 'no/non-existence' after many journeys he has lived, becomes the symbol of the 'travelers/gezginler' who do not speak unless he is asked, who integrate with the essence and find Allah.

